

VARIA TABACOLOGICA 5

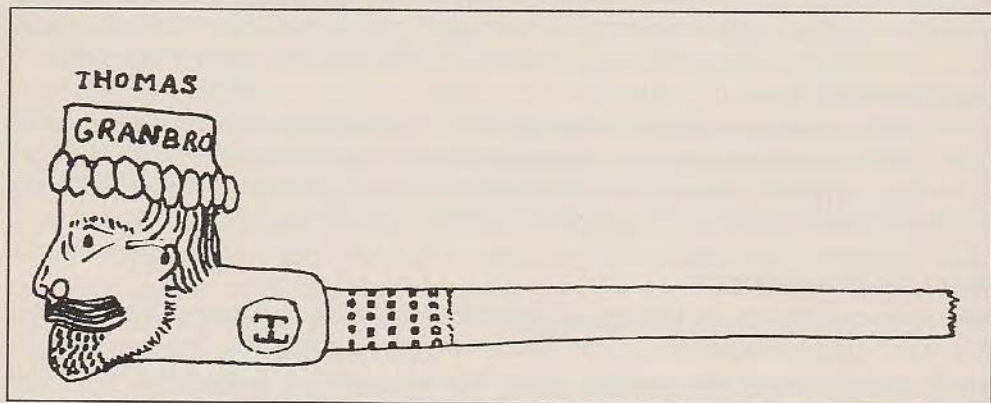
THOMAS GRANBRO; PIJPENMAKER IN MAASTRICHT

door Jos Engelen

Kees Faas heeft in PKN IX, 35 een artikeltje gewijd aan KRIJN DIRKSE, VORMMAKER. Het betrof hier een pijp uit circa 1700 met als merk *de boom*, gevonden in een bouwput in Amsterdam. De pijp was aan de onderzijde getremd, had een bandstempel van 2,5 cm op de overgang van het dunne naar het dikke gedeelte en de dunne steel was met de agaaststeen geglaasd tot aan de bandstempel (*afb. 1*).

Afb. 1 Krijn Dirkse Vormmaker

Afb. 2 Thomas Granbro

In de collectie van het Limburgs Museum te Venlo bevindt zich de oude collectie Huveneers. Bij het determineren en beschrijven van deze in 1976-1978 door de heer J. Housen in het Boschstraat-Oostgebied in Maastricht in secreetputten gevonden pijpen bevond zich een identiek exemplaar met

dit verschil dat het merk ontbreekt en i.p.v. de naam van de vormmaker KRIJNSE staat hier, eveneens in reliëftechniek in de vorm gegraveerd, de naam van een Maastrichtse pijpenmaker te weten Thomas Granbro(u) (ook wel Granbroe/Granbroers geschreven) (*afb. 2*).

Thomas Granbro kennen wij vanaf 1657 als pijpenmaker uit Maastricht en zijn overlijden ligt omstreeks 1669. Hij heeft twee zoons welke als pijpenmaker in Maastricht werkzaam zijn geweest: Steven (merk SG met een *gekr.pijp*) en Thomas, waarvan de pijp van *afb. 2* afkomstig moet zijn geweest. In 1677 neemt deze een leerling aan (1). Steven is rond 1700 naar Engeland verhuisd.

De gelijkenis tussen beide pijpen is frappant. De bandstempel loopt echter niet zoals bij *afb. 1* getand over in het dikke steelgedeelte, maar ligt uitsluitend op het dunne deel van de steel. De gehele pijp is glanzend en op de wangen zijn glasstrepen te herkennen.

De vorm van Krijn Dirkse zou door Thomas Granbro jr. overgenomen kunnen zijn, met dien verstande dat de baard van KRIJN DIRKSE VORMMAKER gedetailleerder is dan de baard van THOMAS GRANBRO; bij de laatste steekt de vormnaad duidelijker uit, wat op slijtage is terug te voeren (2). Aan de linkerkant van het dikke steelgedeelte is een merk te herkennen: een dubbele T op elkaar geplaatst als een soort monogram: verbondenheid van vader en zoon Thomas?

Thomas Granbrou jr. wordt in 1721 nog genoemd, zodat wij de pijp vermoedelijk kunnen dateren ruwweg tussen 1700 en 1720.

De basisvorm van beide afbeeldingen is een *manchetpijp*. Onlangs is nog een gave manchetpijp met de tekst KRIJN DIRKSE VORMMAKER gevonden. Een deel van deze pijpen werd voorzien van een losse nog ongebakken steel en door middel van een bandstempel met aangestroken klei op de overgang van dunne naar dikke steel bevestigd, waarna de pijp gebakken werd. Aan de lichte knik op de foto van *afb. 1* is duidelijk te zien hoe een en ander in zijn werk ging. Overigens is onlangs nog een identieke pijp (met steel) zonder de tekst *Krijn Dirkse Vormmaker*, maar met zijn merk *de boom* uit de grond tevoorschijn gekomen.

Gezien de frappante gelijkenis moet Granbro dit model gekend of de oorspronkelijke vorm overgenomen hebben: er hebben in ieder geval relaties bestaan tussen de Hollandse en Maastrichtse pijpenmakers.

Met dank aan Cees Faas voor de aanvullende gegevens.

Noot

1 Baas, Thomas, Maastrichtse pijpenmakers uit de 17e, 18e en 19e eeuw. PKN XV, nr. 60, blz. 481-492 (*Momenteel in bewerking door Jos Engelen*).

2 Idem, zie foto blz. 483.